

HET FENOMEEN SINTERKLAAS

Het is traditie dat er tijdens het Kerstbuffet, naast de gewichtige jaarrede van de Wetenschappelijk Directeur, ook een wat luchtiger speech wordt gehouden – in de wandelgangen genaamd “het kerstverhaal” – teneinde de kerstsfeer extra luister bij te zetten. In het grootste geheim wordt daarvoor een kandidaat benaderd. Dit jaar is de eer aan mij toegevallen, waarvoor dank! Vele illustere collega’s zijn mij reeds voorgegaan. Zij spraken over tal van uiteenlopende en onderhoudende onderwerpen. Nu dan aan mij de beurt!

Ik ga het echter niet (!) over de kerstman hebben, maar over sinterklaas. Vandaag is het 9 december en, zoals Bas Edixhoven onlangs terloops opmerkte, is dat dichterbij sinterklaas dan bij kerst. Dus waarom dan niet eens de sint in het zonnetje zetten? Bovendien, sinterklaas is een dankbaar thema voor een luchtige beschouwing.

We gaan het fenomeen sinterklaas op academische wijze ontleden, en wel aan de hand van een zestal centrale vragen.

- *Bestaat sinterklaas?* Existentie lijkt me niet het probleem. Uniciteit ligt lastiger. Voor zover ik weet is tot nu toe slechts lokale uniciteit aangetoond. Globale uniciteit is een van de problemen waarvoor het Clay Mathematics Institute in de Verenigde Staten een beloning van 1 miljoen dollar heeft uitgelooft.
- *Waar komt sinterklaas vandaan?* “Uit Spanje en met de stoomboot” zult u zeggen. Ik ben daar echter niet zo zeker

van. Immers, stoomboten bestaan al nauwelijk meer, en Spanje heeft een gigantische staatsschuld opgebouwd. Dus ik denk dat sinterklaas inmiddels zijn toevlucht tot Zwitserland heeft gezocht. De verblijfplaats van de sint blijft dus geheimzinnig!

- *Waar haalt sinterklaas zijn geld vandaan?* Dat is een teer punt! De schaduwrekeningen van de sint in België hebben zware averij opgelopen tijdens de recente financiële crisis, en de beleggingen van de sint in IJsland en de VS hebben de goede man bijna tot bankroet gebracht. Sinterklaas heeft problemen met zijn kredietwaardigheid en heeft inmiddels steun aan de Nederlandse staat gevraagd. De Minister van Financien heeft een en ander in beraad.
- *Hoe bereikt sinterklaas al die lieve kindertjes?* Ik hoor u al roepen: “Te paard en met assistentie van zijn zwarte pieten”. Ook dat moet echter naar het rijk der fabelen worden verwezen. Huizen hebben geen schoorstenen meer, paarden worden nauwlettend in het oog gehouden door de Partij voor de Dieren, zwarte pieten zijn inmiddels een beschermde bevolkingsgroep, en de kinderen van vandaag ontvangen liever een sms’je van sinterklaas dan een persoonlijk bezoek van “the old man himself”. De sint zoekt voortdurend naar nieuwe wegen.
- *Zijn speculaas en pepernoten nog wel toereikend?* Het moeten vandaag de dag natuurlijk wel bio-speculaas en bio-pepernoten zijn. Voor minder zingen de kindertjes niet! De pieten voeren de onderhandelingen direkt met de boeren in het buitenland, zonder tussenkomst van de stichting Max Havelaar. Immers, slechts dan kan de sint echt zeker

zijn van de door hem zo gewenste topkwaliteit. Jamin ziet dit alles tandenknarsend aan en heeft inmiddels advocaat Bram Moszcowicz ingehuurd om de sint van gedachten te doen veranderen.

- *Wordt het niet tijd voor een avondvullend programma rond sinterklaas op televisie?* Immers, diverse illustere wetenschappers zijn onlangs op de buis geweest, waarbij het publiek deelgenoot werd gemaakt van hun gedrevenheid en een kijkje werd gegund in hun leven. Ook de sint is een gedreven man, en zijn zorg voor de kindertjes heeft hem tot in alle uithoeken van de wereld gebracht. De sint zal dus vast en zeker hoge kijkcijfers trekken. Paul Witteman heeft al aangekondigd dat hij bereid is om als moderator op te treden. Het paard van de sint mag mee de studio in.

Kortom, u ziet het al, sinterklaas zijn is vandaag de dag geen gemakkelijke opgave. Persoonlijk heb ik ook al problemen met het fenomeen sinterklaas. Ik heb het mijn ouders nogal kwalijk genomen dat ze mij pas op zesjarige leeftijd hebben ingelicht over wat er nu eigenlijk precies speelde. Het heeft zelfs tot vorige week dinsdag geduurd voordat ik daar helemaal overheen was. Mijn vrouw en ik hebben onze kinderen direkt op de dag van hun geboorte verteld dat sinterklaas een man met een baard is, zodat ze verder ongeschonden door het leven kunnen gaan.

Heeft u trouwens die prachtige Nederlandse speelfilm van Dick Maas gezien, getiteld “De Sint”? Een film vol zwarte humor, geheel in Dick Maas stijl. Sint is losgeslagen, trekt gekleed in een zwarte mantel al moordend door het land, galoppeert met paard over de Amsterdamse daken, wordt achtervolgd door een horde van politieagenten, die hem echter niet te pakken kunnen

krijgen. Heel apart. Ik vroeg me bij het zien van die beelden natuurlijk meteen af “Wat bezielt deze zwarte sint om zó tekeer te gaan?” Is hij misschien ook met 100 miljoen gekort en daardoor zó compleet over de rooie?

Alle gekheid op een stokje, er zit veel moois in het traditionele sinterklaasverhaal (de versie met de rode mantel bedoel ik). Knus zitten vrienden bij elkaar, de kindertjes vol verwachting van de kadootjes waar ze lang naar hebben uitgezien, en de surprises geven aanleiding tot vermakelijke gesprekken. Er is chocolade genoeg in huis voor de rest van het jaar, en de DVD van de sinterklaasconference van Toon Hermans wordt nog een keer afgespeeld. De avond kan niet meer stuk.

Niemand maakt zich dan nog zorgen over de kerst. Dat is dan immers nog héél ver weg. Maar ... vandaag vieren wij een vroege kerst en niet een late sinterklaas. Hoe zit dat? Geen probleem, alles wat voor de sint geldt, dat geldt ook voor de kerstman (“this generalization will be left to the reader”). Het paard is vervangen door “Rudolph the rednose reindeer”, de kerstman leunt gemakkelijk achterover in zijn slee volgeladen met kadootjes, de liedjes zijn wat lichtvoetiger (van roeden geen sprake meer) en gaan gepaard met “jingle bells”, de chocoladerepen zijn omgesmolten tot chocolademelk, en het sneeuwt gezellig. Weldra is het oud en nieuw, alle jaarverslagen en begrotingen zijn geschreven, alle toespraken van WD’s zijn inmiddels uitgesproken, iedereen kan uitrusten, de tijd staat even stil.

Wat mij betreft doen we vanavond alléén dat laatste: even stil staan bij elkaar en bij het drukke jaar dat achter ons ligt. Ik

wens u allen een genoeglijke voortzetting van het Kerstbuffet.

Frank den Hollander

9 december 2010